

Asevelvollisuuskomitea

VN/1387/2020-PLM-8

MAANPUOLUSTUSVELVOLLISUUDEN, ASEVELVOLLISUUDEN (ML. SIVIILIPALVELUS) JA NAISTEN VAPAAEHTOISEN ASEPALVELUKSEN NYKYTILAN VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET SEKÄ KEHITTÄMISTARPEET

Asevelvollisuusjärjestelmän nykytilan vahvuus on kustannustehokkuus. Vaikka varusmiespalveluksella on vaihtoehtoiskustannus, nykyinen asevelvollisuuteen perustuva järjestelmä on kuitenkin kansantaloudelle ammattiarmeijaa edullisempi ratkaisu.

Varusmieskoulutus tuottaa riittävän määrän osaavia sotilaita sodan ajan tehtäviin. Kertausharjoitusten vähyyks aiheuttaa kuitenkin osaamistason laskua varusmiespalveluksen jälkeen. Puolustusvoimauudistuksessa leikattu Puolustusvoimien sotilashenkilöstön määrä ei myöskään mahdollista kertausharjoitusten määrään lisäämistä ilman kouluttavan henkilöstön ylikuormittumista ja uhkaa heidän muiden tehtäviensä suorittamisen tason laskusta.

Myös kokonaisturvallisuuden kannalta on hyvä, että asevelvollisuus säilytetään. Suomessa ymmärretään maanpuolustuksen merkitys ihan eri tavalla kuin esimerkiksi maissa, joissa on palkka-armeija tai valikoiva asevelvollisuusjärjestelmä. Tämä arvostus näkyy korkeana maanpuolustustahtona ja kansalaisten sekä päättäjien ymmärryksenä miksi meidän tulee valmistautua myös sotilaallisiin kriiseihin.

Nykytilan heikkoutena ovat sukupuolten väliset tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysymykset.

Keskeisenä kehittämistarpeena on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisääminen. Nykyinen asevelvollisuusjärjestelmä kohtelee sukupuolia eriarvoisesti, mikä ei ole hyväksyttävää 2020-luvulla.

Käytännössä tasa-arvouudistusten minimi olisi ulottaa kutsunnat naisiin. Tämä lisäisi vapaaehtoisten naisten osuutta varusmiesten keskuudessa. Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella olisi näin käytössään laajempi

joukko, josta voitaisiin valita sopivimmat kuhunkin koulutukseen ja sodan ajan tehtäviin. Tämä parantaisi reservin laatua.

Myös varusmiespalveluksen ikäluokastaan suorittaneiden miesten suhteellisen määrän jatkuvaan laskuun on kiinnitettävä vakavasti huomiota. Nuoret miehet kokevat asevelvollisuuden myös tasa-arvokysymyksenä eivätkä pelkää miesten velvollisuutena. On arvioitava, onko varusmiespalveluksen suorittamisen terveydellisiä kriteerejä kiristetty liikaa maanpuolustusvelvollisuuden ja kansalaiskasvatuksellisuuden kustannuksella.

Yhdenvertaisuutta voitaisiin lisätä siirtymällä kohti kansalaispalvelusta, jossa tarjolla olisi aseellisen varusmiespalveluksen lisäksi aseeton palvelus ja muita kriisiaikojen valmiuksia lisääviä tehtäviä. Näitä tehtäviä voisi olla esim. väestönsuojelun, ympäristönsuojelun, pelastustoimen ja terveydenhuollon alalla. Olennaista on, että aseellisen ja aseettoman varusmiespalveluksen vaihtoehtona järjestettävässä kansalaispalveluksessa annettaisiin koulutusta, jolla tähdättäisiin nimenomaan yhteiskunnan varautumiseen kriisitilanteisiin.

Kansalaispalveluksen tulisi olla kestoaltaan (vuorokausimäärä ja keskimääräisen koulutusvuorokauden kesto) vastaava kuin varusmiespalvelus. Järjestelyvastuun pitäisi olla muilla organisaatioilla kuin Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella. Tämä on resurssi- ja tehtäväkysymys.

Henkilöstön kuormituksen kasvaminen on huomioitava myös mahdollisessa kutsuntojen laajentamisessa koskemaan naisia. Tätä muuten mahdollista vaihtoehtoa ei voida toteuttaa ilman kutsuntoja tekevän henkilöstön selkeää lisäämistä, vaan tarkastelussa on pidettävä mukana myös resurssien lisätarve. Rahoitusta ei voida siirtää puolustusbudjetin muista kohteista.

Puheenjohtaja
Everstiluutnantti

Ville Viita

Pääsihteeri
Kapteeniluutnantti

Hannu Sipilä